

SZALAY ÉS TÁRSA

*lég- és gázvé-
delmi műszaki
szaküzlet*

Az összes lég- és gázvédelmi
szakfelszerelések, riasztó eszkö-
zök és berendezések, elsötétítő
anyagok, tűzoltó felszerelések,
lángmentesítő anyagok, óvó-
helyek berendezései, nyílás-záró
szerkezetek, egyéni felszerelések,
egészségügyi cikkek. stb. stb.

**Budapest, V.,
Alkotmány-utca 12**

**Telefon:
111-715**

M. KIR. KÖZP. STATISZTIKAI HIV.

KÖNYVTARA.

19 41 évi napló 824 szám

vétel - csere - ajándék - köteles pl.

Bondai Bernwaller ny. tól.

A Hivatal
könyvtárának állományából leirt
..... könyv-
tárunk átengedett sajtótermék.

Légvédelem = önvédelem = honvédelem.

Van-e kilátás arra, hogy háború esetében ellenséges repülő-
lők ipari, kereskedelmi, szellemi, az ország és a hadsereg
szempontjából egyéb nagyjelentőségű erőközpontoktól távol
eső békés, csendes falvak, majorok, tanyák puszták és ily
közületektől elválaszthatatlan termőföldek és erdők ellen légi
támadásokat intéznek-e, vagy sem? Azért e kérdés, mert
csak ennek latolgatása után adhatunk feleletet, hogy szüksé-
ges-e a falu és ennél kisebb közületek lakosságának légtal-
mi munkálatokhoz fogni?

Az 1. füzetben olvashattuk, hogy a ellenséges repülőha-
dak támadásukat elsősorban az anyaország ipari üzemei, köz-
lekedési gócai, erőközpontjai (villany-, gáz- és víz), nagyobb
városai, stb. ellen intézik. Azt is olvashattuk, hogy a vadász-
repülők és a légvédelmi tűzgépek az ellenséges bombázókat
elkergetni, illetve lelőni igyekeznek. Ilyenformán meghiúsul-
hat a repülő-támadás és a támadó repülőhad visszafordulásra
kényszerülhet anélkül, hogy bombáit a kitűzött célra zudít-
hatta volna.

A repülőhad — előbbieket tekintetbe véve — bombara-
kományát tehát ottan ejtheti le, ahol éppen tudja: kevésbé vé-
dett ipartelepekre, közlekedési góccokra, sőt kisebb városokra
és falvakra, mert a bombarakomány jelentékeny terhe nélkül
a gépek gyorsabbak és fordulékonyabbak lesznek, ami által
9. füzet.

A M. KIR. KÖZPONTI
STATISZTIKAI HIVATAL
KÖNYVTÁRA

könnyebben ki tudják vonni magukat az üldöző vadászrepülők hatása alól. Bombákkal terhelt repülőgép nehezen tud az ottlani repülőtereken leszállni.

Az elmondottakat tekintetbe véve tehát, a falu is számíthat repülőtémadásokra. De ettől eltekintve, számolni kell azal, hogy az ellenséges repülők kis romboló-, gáz- és gyújtóbombákat falvakra ejtenek csak azért, hogy ottan zavart és kárt okozzanak. Vakrémületet főleg néhány gázbomba ejtésével okozhatnak ily támadással nem számító kisebb közületekben. Kárt pedig — úgy anyagit, mint erkölcsit — *gyújtóbombák* szórásával. áll ez különösen nyáron, nagy szárazság idején, amikor csak egy-egy gyújtóbomba a falu nagy részét elpusztíthatja, vagy — erdők ellen alkalmazva, — súlyos erdőtüzeket okozhat. Aratás előtt, alatt, sőt utána gyújtóbombák a termést is elpusztíthatják. Ilyen hatások nemcsak hogy megfosztják a falu népét hajlékától és kenyereitől, de a város és a hadsereg élelmezését is megakasztja és e helyen lyukadunk ki az 1. füzetben említett, a repülőtémadások azon egyik céljára: a hadsereg utánpótlásának zavarása, esetleg annak megsemmisítése.

A falunak előbbieknél fogva tehát számolni kell légitámadásokkal! Egyéni érdeke minden gazdának, lelkiismereti és nemzeti kötelessége ezek szerint minden falunak, hogy vértesse magát légitámadások ellen. Mert a falu, a majorok, a tanya és puszta állatállományával, gabona- és takarmánykészletével, mezőgazdasági gépeivel és szerszámaival, de mindenekelőtt a magyar gazda, mint fajunk elsőrendű képviselője, magántulajdonán keresztül értékes nemzeti vagyonért felel!

I.

A FALU LÉGOLTALMA.

Ha arra a meggyőződésre jutottunk, hogy faluhelyen számolni kell ellenséges repülőtámadásokkal, keressük az egyes bombafajok (romboló-, gáz- és gyújtóbomba) hatásainak lehetőségeit, majd az ellenük való védekezés módszereit. Már előre jelzem, hogy falun sem olyan nagy hatásra kell számolni, mint egy városban, sem pedig a bombatámadás elleni védekezés nem olyan körülményes és drága, mint amott. Faluhelyen is az az álláspont mérvadó, hogy ha ismerem a támadási lehetőségeket és előrelátható eredményeit, ez esetben könnyű ellenük védekezni és a hatást a legkisebb mérvre csökkenteni.

A) Bombaoltalom.

Mint rámutattam, számolni kell azzal, hogy ellenséges repülők egyrészt a városokra nem ejtett bombáikat zúditják falvakra, másrészt pedig zavartkeltés céljából ejthetnek falvakra is *rombolóbombákat*. Első esetben nagyobb súlyú, utóbbiban kis rombolóbombákkal kell számolni. A 2. füzetben olvashattuk, hogy főleg a romboló, de egyébként a többi bombafajok elleni védekezés első lehetősége is, a laza telepítés, mely követelmény falun megvan. A házak úgyyszólván kivé-

tel nélkül külön állanak, ezek között udvarok, kertek s így egy bomba robbanásának *lökőereje* aránylag kevés kárt okoz és hamarosan kifárad. Azt is olvashattuk, hogy *közvetlen* bombatelitalálat ellen oltalom nincsen, ebből kifolyólag faluhelyen más teendő nem lehet, minthogy a lakók légvédelmi-riadó esetén házaikat elhagyják és a nagy jószágot az istállóból lehetőleg kivezetik, nehogy az összedülő épületek maguk alá temessék az állatokat. De, hogy egyébként se legyen sebesülés, huzódjanak a lakók az udvaron ázott *árkokba* (lövészárokszerű kimélyítés), esetleg a ház melletti *borospincébe*.

Előbbiek volnának az összes teendők, amelyek rombolóbomba hatása ellen foganatosíthatók, mert óvóhelyet építeni nem érdemes, hiszen rombolóbombatámadás lehetősége faluhelyen igen csekély. — Aki azonban biztonságát növelni akarja és mégis akar óvóhelyet építtetni, vagy berendezni, az a 2. füzetben mondottak szerint járjon el!

B) Gázoltalom.

Gázbombatámadással már inkább kell számolni falun is. De nem azért, mintha gáztámadás nagy eredményeket ígérne, hanem inkább vakrémület és zavarkeltés céljából. Ezt a várható eredményt pedig a falu lakossága megghiusíthatja, ha ismeri a 4. füzetben leírt *gázhatásokat*, mert ez esetben máris nem keletkezhet vakrémület.

Faluhelyen a gáz elleni védekezés egyébként is igen egyszerű. Ha észrevettük, hogy gáztámadás érte a falut, tegyünk *nedves zsebkendőt, vagy rongyban sarat* az orrunkra és szánkra, majd szél ellen haládvá (nem futni!) igyekezzünk a gázfelhőből kijutni, vagy pedig — ha ott erre a lehetőség

megvan — menjünk *magasabb helyre*, (domboldalra, stb.). 20—30 perc általában elegendő, hogy a hargázok elillanjanak. A lakóházba visszatérve, jól *szellőztessük* az összes helyiségeket, hogy az esetleg ottan megrekedt gáz megsemmisüljön. Ez vonatkozott *ingerlő és fojtóhargázokra*.

Ha mustárgázt (*hólyaghúzó hargázt*) dobtak ránk, az eljárás a következő:

Előlények védelmét illetően mentesítését mustárgáztól a 4. füzet tárgyalja részletesen.

Ha *mezőgazdasági szerszámokra*, vagy egyéb az udvarban álló tárgyakra fröccsen mustárgáz, ez esetben azokat locsoljuk bőven vízzel és ilyen tárgyakhoz 8—10 napig ne nyuljunk! Az így hiányzó eszközöket a szomszéd szívesen kölcsönzi.

Mustárgázzal fertőzött *száraz takarmányt*, szalmát, stb. legegyszerűbb elégetni, de lehet 2—3 heti szellőztetéssel, (jól kitergetve) is gáztalanítani. Kazlakra cseppent mustárgáztól úgy szabadulhatunk, ha a legfelső kazalréteget eltávolítjuk (kézzel nem szabad hozzányúlni!) és — mint azt az imént olvashattuk — szellőztetjük. A gázfertőzést *megelőzhetjük*, ha a takarmányt a mezőgazdasági, valamint egyéb eszközöket fedél alatt tartjuk.

Ha embert, vagy állatot ért mustárgáz fertőzés — embernél bármely gázfertőzés esetén — okvetlenül és mielőbb orvosi kezelés szükséges!

Gázbiztos óvóhelyre tulajdonképpen nincsen szükség, legfeljebb az óvóhelyként felhasznált pince ajtaját függönyözzük el vizes pokróccal.

A leirtakkal tulajdonképpen ki is merítettük a falu gázoltalmát, azaz annak legegyszerűbb és legszükségesebb módját. Természetes, hogy aki többet óhajt tenni, szerezzen be gázálcot és egyéb gázvédő eszközöket és felszerelést.

— Egyébként pedig gázoltalom szempontjából itt is a 4. füzetben leírtak mérvadók. A 4. füzet ismerése egyébként is *mindenki* részére ajánlatos!

C) Tűzrendészet.

Gyújtóbombatámadás igen veszélyes a falura nézve. A tűz ugyanis a falu legádázabb ellensége és sajnos, kivétel nélkül igen eredményesen pusztít. Ezért különös gondot kell a tűzrendészetre fordítani, annál is inkább, mert a tűz elleni védekezés már békében is meghozza gyümölcsét. Ma falun a tűzoltóság még béke szempontból sem elegendő, hiszen ha ottan tűz üt ki, a szomszédos falvak tűzoltóságának segítségével, — majdnem kivétel nélkül — szükséges. De így is csak nehezen tudják a tüzet oltani. Ha már most azt vesszük számításba, hogy a szomszédok nem jöhetnek segíteni, mert azok is gyújtóbombatámadással kell számoljanak, azonkívül pedig a gyújtóbombák *egyszerre* több tűzfészket létesítenek, nyilvánvaló annak szükségessége, hogy a tűzoltás fokozott lehetősége biztosíttassék. Nem elégedhetünk meg azonban csak a tűzoltással, mert a tűz *terjedésének* lehetőségeit — mely faluhelyen különösen és nagymértékben fennáll — kell a legkisebb mérvre csökkenteni.

A falu tűzrendészetére is elvileg a 3. füzetben leírtak érvényesek, azonban szükségesnek tartom ezeket az elveket a falura vonatkoztatva részletesebben tárgyalni.

a) Megelőző tűzrendészet.

A falu tűzrendészete megköveteli, hogy az épületek zsin-dely-, nád- és szalmatetői legrövidebb időn belül eltűnjenek. Ez természetesen nemcsak a lakóházakra vonatkozik, hanem

az istállókra, ólakra, fészerekre, pajtákra stb.-re is, mert hiszen a szomszédságban keletkezett tűz szikrái többnyire említett melléképületek tetőit gyújtják meg és onnan terjed tovább.

Kívánatos, hogy a melléképületek lehetőség szerint ne fából épüljenek, de legalább is a szomszéd ház felé néző fal, mint *tűzfal* készüljön téglából. A fakerítéseket pótoljuk drótkerítéssel, hogy minél kevesebb faanyag adjon tápot a tűznek.

A tűzbiztonság megköveteli továbbá, hogy a gazda ingóját, természet, felszerelését, célszerűen helyezze el. A lakóház és az azzal összeépített gazdasági épületek padlásain ne tartson semmit, az álljon üresen. A *szemestermést* a középület egyik elkülönített, elzárt helyiségében tartsa. A *szálas takarmány* elhelyezését a tűzrendészeti törvény idevágó 126. §-a szabályozza. (lásd! 10. füzet!)

Az *udvaron* ne tartsunk semmit, csak rendet és tisztaságot. Mezőgazdasági felszerelést, szerszámokat, tartsuk fedél alatt, a trágyát pedig gödörbe helyezük. Minden lim-lomot pedig szállítsunk a falu szeméttelére.

A *szérűskert* igen hálás tápláléka a tűznek. Ahogyan kívánatos, hogy a falu belterületén m'ac! kevesebb szálas takarmányt tartsunk, annyira követelmény, hogy minél több, de minél kisebb szérűskert legyen, ezek is olyan messzire egymástól, hogy tűzet ne foghassanak. Az egyes szérűskertekben elhelyezett kazlakat is ne egymás hegyén-hátán rakjuk, hanem a fő szélirányra mérőleges vonalakban 10—20 lépésre egymástól, hogy tűz esetében a kazlakat ponyvával letakarva és azokat locsolva, a tűz terjedését megakadályozhassuk. (10. füzet 2. függelék 126. §.)

Ha a tűzbiztonságot célzó előbb leírt követelményeket átolvassuk, rájöhethünk, hogy legtöbbjét tulajdonképen kis

fáradtsággal és — ami a fő — pénz nélkül valósíthatjuk meg. Csak az első lépés nehéz, amíg rászánjuk magunkat az egyszerű munkatöbblet megkezdéséhez. Vegyük azonban tekintetbe, hogy még az esetleg szükséges pénz, amelyet e munkálatokba fektetünk, százszorta meghozza kamatát.

b) Tűzvédelem.

A tűzvédelem *alapját* minden egyes gazda maga kell, hogy megteremtse, mert hiszen legfontosabb, a keletkezett tüzet már csirájában elfojtani, ez pedig a gyújtóbombánál is, azonnali beavatkozást követel.

Tudjuk, hogy a gyújtóbomba izzó anyaga csak homokkal, vagy földdel való *elfojtással* oltható. Ha a gyújtóbomba *kázat* talál, átüti annak tetőzetét, esetleg a padlásfödémét is, mely esetben nagyobb tűz okozója lehet. — Ha azonban *udvarra* esik, mindig rendelkezésre áll *homok, föld és ásó*, melyekkel a tűzfészket el lehet fojtani. Az egyetlen gond legyen — ha már a gyújtóbombát el nem fojthatjuk — a tűznek *tovaterjedését* minden eszközzel megakadályozni. E célból legyen minden udvaron vízzel telt hordó, sajtár, vödrök, tűzesapó, ásó és lapát. Ha nagyobb és mély szárnyasúsztató van az udvaron, ez még jobb. Csak vízhiány ne legyen!

A tűzfészektől számítva a *szél irányában* lakó gazdák saját épületeiket locsolják, nehogy a tűz *szokra* terjedjen. A többi szomszéd segítkezik az oltásnál. Ezen elsősegély elégtelensége esetén már a falu tűzoltósága avatkozik be, mely okvetlenül megerősítve, esetleg 2—3 külön *tűzörséget* létesített a falu különböző pontjain. A tűzoltóság részére álljon eleendő víz rendelkezésre. Ezért a falu nagyságához mérten egy vagy több tó (természetes vagy mesterseges) legyen, me-

lyeket az eliszapodástól meg kell óvni és könnyen bozzáférhetővé tenni. E célból vízerek (patakok, folyók) partjait is megfelelő helyeken meg kell erősíteni (10. füzet, 2. függelék 133. és 134. §.)

Egyéni érdeke minden gazdának és rajta keresztül egyetemes nemzeti érdek, hogy az e helyen nagy vonalakban leírtakat megszívlelje és behatóan tanulmányozza a 10. füzetben foglalt 2. függelék XII. és XIII. fejezeteit.

Tartsuk szem előtt, hogy a háború első pillanatától kezdve minden község — így a falu is — minden tekintetben, tehát tűzvédelem szempontjából is, saját magára van utalva és így külső segítségre (szomszéd községek stb.) nem számíthat! A falu tehát saját erejére van utalva!

D) A falu légoltalmi szervezete.

Előbbi fejezet végén olvashatjuk, hogy a falu (mint bármilyen egyéb község is) légoltalom terén saját erejére van utalva. Ezt az erejét azonban csak az esetben tudja kellő időben helyesen alkalmazni, ha *idejekorán* felkészül a pusztító lehetőségek csökkentésére, illetőleg a várható károk terjedésének idejekorán való elhatárolására. Ez kizárólag mindkétnevelési falubeliek *megszervezésével, kiképzésével* és *gyakorlatok tartásával*, valamint a szükséges *anyag, felszerelés* és *eszközök* készenlétbehelyezésével érhető el.

Légoltalom szempontjából az ország községei két csoportra oszthatók. Olyanokra, amelyeket a *védendő osztályok* egyikébe sorolnak (olvassd a 7. füzetben) és olyanokra, amelyeket nevezett osztályok egyikébe sem sorolnak és légoltalmukat belátásuk szerint önállóan szervezik. A „Légoltalmi

Utastítás"-ban foglaltak szerint azonban megvan a lehetőség arra, hogy olyan közületek is, amelyek a légoltalmi végrehajtására kötelezve nincsenek, saját kérésükre és költségekre a légoltalomra kötelezett osztályok egyikébe soroltassanak.

Szem előtt tartva az előző fejezetekben indokoltak szerint azt a tényt, hogy a légi-támadás veszélye minden közületnél fennáll, eszerint tehát szervezés terén még a legkisebb közületekben is ajánlatos mindazoknak a természetesen arányosan csökkentett létszámú, de megfelelő felszerelésű szerveknek felállítása és kiképzése, amelyekre annak idején felelősségteljes munka vár.

Törvény szerint a község jegyzője a falu *légoltalmi vezetője*. Ő jelöli ki a *légoltalmi parancsnokot*, ha az már eleve kijelölve nincsen. Ugyancsak ő jelöli ki a *légoltalmi szervek vezetőit* is. Rátermettség és tudás jellemezze utóbbiakat. Tekintetbe veendő, hogy a légoltalmi szervezésnél csak *nem hadkötelesek* jöhetnek tekintetbe.

A légoltalmi vezető első közege tehát a légoltalmi parancsnok. Míg előbbi hivatalból is *szervezésre, ellenőrzésre*, így a *személyi, anyagi és eszközi* kiegészítésre hivatott, addig utóbbi a *kiképzésért*, valamint a légoltalmi *berendezések és felszerelések* mindenkori használhatóságáért felelős.

Mily légoltalmi szerveknek a felállítása szükséges?

1. *A helyi légvédelmi figyelőőrs*. Feladatát a 6. füzetben foglaltak szerint végzi.

2. *Légoltalmi segédrendőrök*. Ezek a *szükséghez képest* kiegészítik a helység *közbiztonsági* szervét.

3. *Légoltalmi gázfelderítő és gázmentesítő járőr*. Feladatukat a 4. füzetben foglaltak szerint *értelemszerűen* látják el.

4. *Légoltalmi szolgálatosokkal kiegészített hivatásos (önkéntes) tűzoltóosztag.* A közület sajátossága diktálja, hogy a hivatásos (önkéntes) tűzoltók vezetése alatt hány ilyen tűzoltóosztag létesüljön. Feladatuk légitámadásoknál keletkező nagyobb tüzek oltása. Közreműködnek a gázmentesítésnél.

5. *Légoltalmi munkásosztag.* Feladata légitámadások okozta rombolásoknál, a forgalmat akadályozó törmelékek eltakarítása. Megrongált, veszélyes épületrészek megtámasztása, vagy lebontása. Mentési munkálatoknál közreműködnek. (Lásd 2. füzet!)

6. *Légoltalmi, egészségügyi és mentőosztag.* Feladata a légitámadások alkalmával megsérült személyek elsősegélyben való részesítése és segélyhelyekre való szállítása. Képesek legyenek a gázsérültek elsősegélyben való részesítésére is.

Felsorolt légoltalmi szervek állománya, anyagi és eszközi felszerelése a közület sajátosságától (fekvés, település sűrűsége, lakosok száma stb.) függ.

A légoltalmi szervek békekiképzését szakavatott egyének végezzék, akik vagy *légoltalmi tanfolyamokon* vettek részt, vagy pedig hivatásukkal (foglalkozásukkal) járó képzettségük révén erre képesítve vannak. A helység orvosa vagy gyógyszerésze pl. még az esetben is, ha hadköteles volna, képezzen ki egy-két nem hadköteles falubelit, akik adott időben a rájuk bízott (elsősegélynyújtás stb.) feladatot kifogástalanul elvégzik.

A légoltalmi szervek hatásterülete elvileg a köztulajdonba, tehát a lakóházak kapuján kívül terjed, míg a házakon belül — értelemszerűen — a 8. füzetben mondottak érvényesek.

II.

A LÉGOLTALOMRA NEM KÖTELEZETT KÖZSÉ- GEK, MAJOROK, TANYÁK ÉS PUSZTÁK LÉGOLTALMA.

Mint már előbbi részben arra rámutattam, a közületek hivatalos és önkéntes légoltalmi osztályba való sorolása után is maradnak olyanok, amelyeknél akár fekvésüknél, akár pedig egyéb okoknál fogva a légoltalom végrehajtására nincsen szükség. Ily közületek lakói közül azonban ki merné nyugodt lelkiismerettel vállalni, hogy egy sikertelen légitámadás után nagy kerülővel, elhagyott vidékek fölött hazarepülő el-lenséges repülő, bombarakományának egy részét nem éppen a magát teljesen biztonságban érző falucskára, tanyára vagy pusztára ejti?

Életbevágóan szükséges tehát, hogy minden legkisebb közület is, legalább a megelőző *tűzrendészet és tűzvédelem* terén fejtsse ki mindazt, amit az előző fejezetekben olvashattunk. Különösen a tűzoltalom megszervezése már békeszem-pontból is elsőrangú fontosságú. Különösen gondot fordítsanak a nagyobb magtárak tűzbiztonságára, mert a *termés* ép-ségben tartása nemesak az állami élet, de a hadsereg működ-hetőségének is alapja.

Gondunk legyen ezenfelül a *jószágra*. Ne legéltessük azt nagy csordákban, mert valószínű, hogy egyes repülők ilyenek láttára alacsony támadással gázbombákat ejtenek közibük. Tartsuk szem előtt, hogy az állatállomány élelmezésünk egyik főtenyezője!

Még egy feladat hárul a majorok, tanyák és puszták lakóira! Ez a *gabonaföldek és erdők légottalma*. Erre a következőkben térek rá.

„PYROSAN“

tűz ellen védő faimpregnáló
anyag. Gázvédelmi pincék ta-
lajvíz- és talajnedvesség elleni **szigetelése**

Posnansky és Strelitz r.-t.
aszfalt-, fedéllemez- és
kátrányvegyitermék-gyár

Budapest, V., Zsitvay Leó-u. 13

Telefon: 122-829, 128-285.

III.

GABONAFÖLDEK LÉGOLTALMA.

A gabonaföldek elleni légi behatással csak aratás előtt, akkor, amikor már sárgul a kalász, valamint közvetlenül az aratás után kell számolnunk.

Érett gabonaföldre dobott gyújtóbombák felégethetik az egész termést, gázpermet, vagy mustárgázbomba pedig megfertőzheti azt. Bár nem nagy a valószínűség ilyen támadásokra, hiszen a repülőknek fontosabb és a hatást tekintve hálasabb céljaik vannak. De zavartkeltés és élelmezési nehézségek előidézésére nagykiterjedésű gabonaföldek ellen mégis alkalmasak a légitámadások, tehát célszerű ily eshetőséggel számolni és erre felkészülni, semhogy meglepetés érjen bennünket.

Gabonaföldek légoltalmának alapja a megfelelően megszervezett figyelőszolgálat. Falvak és gazdaságok az említett veszélyes időszakokban, templomtornyokban, áttekintést nyújtó emelkedéseken, vagy külön épített magas figyelőkön oly távolságra helyezzenek el figyelőket, hogy ezek részére az egész határ szem előtt legyen.

A gyújtogatás jelentésére, vagy jelzésére adjunk módot. A toronyfigyelő lekiált a tűzörségnek, míg a távolabb elhelyezett figyelő pl. három gyors, egymásután leadott vadászpuskalövessel (vaktöltés) ad jelet, s ezt a toronyőr átveszi,

vagy pedig kerékpáros küldönccel küld jelentést. A helyi viszonyok és a szervezők leleményessége adják meg a legegyszerűbb módot, hogy a jelentés a mindennél fontosabb legrövidebb időn belül rendeltetési helyére érkezzék.

Érés idejében a falvak és gazdaságok külön *mezőtűzoltóságot* szervezzenek, melyek napközben kinn is lehetnek a földeken dolgozó tűzoltógazdák közelében, hogy egyrészt a földmunka kárt ne szenvedjen, másrészt pedig a tűzoltáshoz gyorsabban érhessenek. Központi elhelyezésük természetesen kívánatos.

A nagy földmunkák idejében külön körültekintéssel kell a légo. parancsnoknak gondoskodnia, hogy a faluban is maradjanak tűzoltók.

A mezőtűzoltó-felszerelés szekéren legyen elhelyezve, hogy gyorsan érkezhessen a veszély színhelyére, amikor is az összes, a földeken dolgozók segítségére sietnek.

Nagy a veszély az *egy tagban* lévő nagy gabonaföldeken. Ezért célszerű a gabonaföldek között ugart hagyni, vagy közbe más, vagy későbben érő, tehát kevésbé gyúlékony veteményt termelni, hogy ily módon is határt szabjunk a tűzvesznek.

Aratás után azonnal szántsuk fel a tarlót, hogy ezzel is a gyújtogatást, illetve a tűz terjedését megakadályozzuk. A kévákat úgy helyezzük el, hogy egymástól tüzet ne foghassanak. Fennáll ezenfelül — bár igen kis valószínűséggel — az a lehetőség, hogy az ellenséges repülők mustárgázt permetezzenek, — vagy gázbombák útján — fröccsentenek az érett gabonaföldekre. Ez esetben a fertőzött területet jelöljük meg és hagyjuk 2—3 hétig érintetlenül, amíg ugyanis a mustárgáz elpárolgott és így mérgező hatását elvesztette.

IV.

ERDŐK LÉGOLTALMA.

Erdők csak gyújtóbombák hatásával szemben és csak nyáron, főleg nagy szárazság (kánikula) idején érzékenyek. Tehát akkor kell esetleg ilyen támadásokkal számolni. Azt írom, hogy csak *esetleg* kell számolni. Azért, mert erdőtűzek *közvetlenül* sem az állam életét, sem a hadsereg működését nem befolyásolhatják és csak az állam vagyonát csökkentik kis mértékben. Ezért nem valószínű, repülők által okozott ily gyújtogatás.

Számolni kell azonban háború esetében fokozottabb mértékben erdőtűzekkel, mert a felgyújtott gabonaföldekről, vagy falvakra ejtett gyújtóbombák okozta tüzek (szikrák által) átterjedhetnek az erdőkre. Ezért kívánatos, hogy nagyki-terjedésű erdőknél *tűzfigyelőszolgálatot* és *erdőtűzörtséget* szervezzünk, hogy a tűzkárokat ottan is a legkisebb mérvre csökkentjük.

Ismétlem, hogy a repülők fő támadási céljai városok és ipartelepek lesznek. De számolni kell, hogy a vidéknek is kijut, főleg gyújtóbombákból.

Készüljünk tehát erre az eshetőségre is, nehogy egy váratlan pusztítás felesleges nagy arányokat ölthessen és a falu népének erkölcsi ereje ilyen előre nem látott sorscsapások által leromoljon. A falu, az állam és a hont védő hadsereg éléstára, tehát ezek fennállásának, illetve működőképességének az alapja.

Uj szabadalom

Kiss-Pártos féle

„Padlásör“

tűzjelzőkészülék

A hatósági követelményeknek mindenben megfelel! ÖNMŰKÖDŐ megbízható, tartós, olcsó, felszerelése, karbantartása egyszerű!

Elektromos áram nélkül működik!

A keletkező tüzet azonnal jelzi, így a háztűzoltóság kötelező padlás-őrségét helyettesíti.

Békében is hasznos!

Szakszerű felvilágosítással díjmentesen készséggel szolgál:

Pártos és Társa

Feszmérő-, hőmérő-, műszergyára

Kispest, Üllői-ut 78. Tel: 146-859

A háztűzoltók testi épségét és idegeit kiméli, ha a „Padlásört“ felszerelteti

Az 1., 7., 8., 9. és 10. füzetek — a szerzői jog védelme alatt álló — táblázatai és kimutatásai légoltalmi oktatásoknál igen jól használható segédletnek kínálkoznak. Ezért azok — három nagyságban — külön nyomtatványként is kaphatók.

I (iskolai) 59·4×84 cm (magyar szabvány **A₁**),

E (emlékeztető) 42×59·4 cm (magyar szabvány **A₂**) és

Z (zseb) 30×21 cm magyar szabvány **A₃** nagyságokban.

Az „**I**” nagyság (pl. tan.- oktató- stb. termekben) falra függesztése, állandóan szem előtt tartja és önkéntelenül is rögzíti a légoltalom lényeges tudnivalóit. Az „**I**” táblázatról való oktatás, az oktatónak nagy könnyítés!

Az „**E**” nagyság vezető személyek hivatalos helyiségeiben, tanári, tanítói (oktatói) szobákban, üzemek kisebb helyiségeiben, lakásokban, a 8. füzet táblázatának „**E**” nagysága kapualatti és emeletenkénti (egyéb épületrészenkénti) kifüggesztésre alkalmas. A 8. és 9. füzetek táblázataiba ajánlatos a **cselekvőket** — megfelelő helyen — ceruzával beírni.

A „**Z**” nagysággal a légoltalmi tanfolyam hallgatóit lássuk el. Mindhárom nagyságú nyomtatvány — éppen nagyságánál fogva — fokozott áttekintést nyújt!

Előbbiekben leírt nyomtatványok kizárólag a Légoltalmi Kézikönyv kiadóhivatalában (Pap J. Ottó, Budapest, IX., Gróf Haller-u. 18.) rendelhetők meg.

Bármely táblázat „**I**” nagyságának ára: 80 fillér.

„ „ „**E**” „ „ : 60 „

„ „ „**Z**” „ „ : 25 „

„ „ bármely nagysága falra függesztéshez előkészítve (vásznonra ragasztva és két léccel el látva) a megadott árak hatszorosa (4 P 80 fillér, 3 P 60 fillér és 1 P 50 fillér.

Lég- és gázvédelem

összes eszközei és
berendezései:

„IGÉVÉ”

ipari- és gázvédőeszközök Kft.-nál

Budapest, V. Zrinyi-utca 7.

Telefon: 182-017 és 180-443

Az Auergesellschaft Ber-
lin egyedárusítója.

A „Mercur” műsz. és
vegyipari rt. lerakata.

**Kérjen képes
prospektust!**

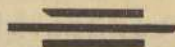
MOVE

Légoltalmi és felszerelési

==== K.F.T. ====

VI., PODMANICZKY-UTCA 45. SZ.

TÁVBESZÉLŐ: 110-480

Dräger-

rendszerű tüdő automatikus vezérlésű
oxigén és önmentő készülékek

Dräger-

rendszerű óvóhely légtisztítók.
Óvóhely gázbiztos acél ajtók.
Mindennemű légoltalmi személyi- és
szakfelszerelések.
Légoltalmi oktatáshoz szükséges anya-
gok és felszerelések

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84709962

Gáz- és
szilánkbiztos
acélajtók

Óvóhelyberendezések

Kollerich Pál és Fiai Rt.

**Budapest, IV.,
Ferenc József-rakpart 21.**

„DRÄGER“ oxigénes önmentők

„DRÄGER“ GÁZÁLARCOK mindennemű gázok ellen védő szűrőbetétek

„DRÄGER“ óvóhely-légtisztítók

„DRÄGER“ gázvédő ruhák hólyaghuzó-gázok ellen

„DRÄGER“ oxigénes belélegző-készülékek

„DRÄGER-SCHRÖTER“-féle gázkémlő készülékek

„DRÄGER“ fertőtlenítő készülékek gázálarchoz és oxigénes önmentőkhöz

Klórmész-szóró targoncák

Gáz- és szilánkbiztos óvóhely-ajtók és ablakok

Gyártja:

Vadásztöltény-, gyutacs- és fém-

árugár Rt.

gázvédelmi osztálya

Budapest, V., Mérleg-utca 3. sz.

Telefon: 18-38-20.